

Informatie over axiale SpA

Axiale spondyloartritis (axiale SpA) is een ontstekingsziekte waarbij de gewrichten van de wervelkolom en andere delen van het lichaam pijnlijk en stijf zijn.

Er zijn twee verschillende vormen van axiale SpA: niet-röntgenologische axiale SpA (nr-axSpA) en röntgenologische axiale SpA (r-axSpA), ook wel bekend als spondylitis ankylopoetica en/of ziekte van Bechterew. Bij beide vormen kunnen vergelijkbare klachten en ontstekingsverschijnselen optreden, maar bij nr-axSpA zijn er (nog) geen afwijkingen op röntgenfoto's te zien aan de gewrichten tussen het bekken en de wervelkolom. Dit in tegenstelling tot r-axSpA, waar deze afwijkingen wel zijn te zien. In het vervolg zullen wij voor het gemak spreken van "axiale SpA" of van "de ziekte".

Axiale SpA begint meestal in de gewrichten tussen het bekken en de wervelkolom, maar kan zich uitbreiden tot aan de nekwervels. Sommige mensen ontwikkelen ook symptomen in andere gewrichten dan de wervelkolom. De symptomen ontstaan en verergeren sluipend, meestal gedurende maanden of jaren en kunnen variëren in ernst in de loop van tijd.

Axiale SpA komt bij ongeveer 1 op de 200 mensen voor, en komt binnen sommige families vaker voor. De aandoening begint meestal tussen het 15e en 35e levensjaar. Evenveel mannen als vrouwen hebben axiale SpA. De niet-röntgenologische vorm komt 2 keer vaker voor bij vrouwen. De röntgenologische vorm komt twee keer vaker voor bij mannen.

Zie ook: <https://reumanederland.nl/reuma/vormen-van-reuma/axiale-spondyloartritis/>

- [Axiale SpA](#)
- [Lifestyle](#)
- [Woordenlijst](#)

Axiale SpA is een autoimmuun ziekte. De ziekte ontstaat wanneer het eigen immuunsysteem niet meer op de juiste manier reageert, maar overactief is. Het immuunsysteem is het afweermechanisme van het lichaam tegen infecties en ziektes; het herkent bacteriën en virussen en zorgt voor een afweerreactie om deze te bestrijden en uit het lichaam te krijgen. Bij axiale SpA is het immuunsysteem overactief en maakt ontstekingseiwitten en andere stoffen aan die gezond lichaamssweefsel aanvallen in de wervelkolom en andere

gewrichten.

De exacte oorzaak van axiale SpA is nog onbekend, maar waarschijnlijk spelen erfelijke factoren een rol. Mensen met axiale SpA hebben vaak het gen HLA-B27. Dit gen kan echter ook voorkomen bij mensen zonder dat zij de ziekte hebben of krijgen. Het is waarschijnlijk dat er meer genen en omgevingsfactoren een rol spelen bij het ontwikkelen van de ziekte.

Wat zijn de symptomen van axiale SpA?

De meest voorkomende symptomen zijn pijn en stijfheid in de rug:

- deze pijn en stijfheid verbetert bij bewegen en blijft stabiel of verslechtert in rust
- de symptomen zijn het hevigst in de ochtend en tijdens de nacht

Andere symptomen bij de ziekte zijn¹:

- pijn en stijfheid rond je heupen en de bilstreek, in je (lage) rug en soms aan je nek
- oogontsteking (uveïtis): rode en pijnlijke ogen die slecht tegen licht kunnen, soms zie je wazig
- pijn en zwelling in andere gewrichten dan de wervelkolom en/of het bekken: bijvoorbeeld in je schouders, armen, knieën, enkels, of handen en voeten (dactylitis)
- pijn/stijfheid van de borstkas of een bandgevoel rondom de borstkas
- ontsteking van de pezen of peesaanhechtingen (enthesitis), voornamelijk van de achillespees
- pijnklachten aan de achterkant van je bovenbeen die wisselend voorkomen in je linker- en rechter been
- darmklachten: buikpijn, langdurige dunne ontlasting of soms bloed bij je ontlasting
- huidklachten: rode, droge en schilferige huid
- extreme vermoeidheid

Sommige mensen hebben klachten van andere gewrichten of lichaamsdelen zoals hun ogen, hart of longen. De symptomen kunnen variëren in ernst, in de loop van tijd.

¹<https://reumanederland.nl/reuma/vormen-van-reuma/axiale-spondyloartritis/>

Beloop van axiale SpA

Een van de moeilijkste aspecten aan axiale SpA is de onvoorspelbaarheid van de ziekte. Axiale SpA veroorzaakt veel pijnklachten, en het verloop van de ziekte is grillig. Een periode met weinig klachten kan worden gevolgd door een periode met heftige klachten (opvlamming/flare). Het aantal opvlammingen, hoe ernstig ze zijn en hoe lang ze duren verschilt zeer van persoon tot persoon. Bij sommige mensen verbetert de ziekte na een eerste ernstige ontstekingsperiode; 70-90% van de mensen blijven volledig zelfstandig of zijn nauwelijks beperkt in hun dagelijkse leven, maar bij anderen nemen de beperkingen steeds verder toe in de loop van tijd (hoewel de ziekte maar bij een zeer beperkt aantal mensen zorgt voor ernstige invaliditeit). Bij sommige mensen blijft de ernst van de ziekte lange tijd constant, maar anderen gaan langzaam achteruit. Het toenemen van de klachten kan daarom onderdeel zijn van het normale, grillige verloop of een teken dat de ziekte verergerd is. Naast pijn, zwelling en stijfheid kan de ontsteking bij axiale SpA schade veroorzaken in verschillende delen van het lichaam. Met name bij personen met röntgenologische axiale SpA kan dit in sommige gevallen leiden tot het aan elkaar groeien van de wervels en verstijving van de wervelkolom.

Ook andere gewrichten, zoals de heupen en knieën, kunnen worden aangetast. Verder komen er bij axiale SpA vaker botontkalking (osteoporose) en wervelbreuken voor en is er een hogere kans op hart- en vaatziekten.

Axiale SpA kan het functioneren tijdens uw dagelijks leven beïnvloeden en kan een grote invloed hebben op

de kwaliteit van leven. Behandeling en aanpassingen in uw leefstijl kunnen deze effecten verminderen.

Hoe wordt de diagnose axiale SpA gesteld?

De diagnose axiale SpA wordt gesteld door een reumatoloog. De reumatoloog vraagt naar uw klachten en onderzoekt de gewrichten. Er is geen specifieke bloedtest om de ziekte vast te stellen, maar de arts neemt meestal wel bloed af om te kijken naar tekenen van ontsteking. Verder worden er vaak röntgenfoto's gemaakt om te kijken of er blijvende afwijkingen zijn. Een echo of MRI kan helpen om de diagnose te stellen, deze worden echter niet standaard gemaakt.

Hoe wordt axiale SpA behandeld?

De behandeling van axiale SpA heeft als doel om pijn en stijfheid te verminderen, de wervelkolom soepel te houden en te zorgen dat er zo min mogelijk schade aan de wervels optreedt. Hiermee wordt de invloed van de ziekte op het dagelijks leven zo veel mogelijk beperkt.

Door te weten welke behandelingen er zijn voor axiale SpA, en deze te kunnen bespreken met de arts (vragen, verwachtingen en misschien angst voor bijvoorbeeld injecties), kunt u de behandeling krijgen die het beste bij u past.

Mogelijke behandelingen voor mensen met axiale SpA

Fysiotherapie en oefeningen

Door in beweging te blijven, kan uw houding en lenigheid verbeteren en kunt u ervoor zorgen dat de wervelkolom minder stijf en pijnlijk wordt. Fysiotherapie is een zeer belangrijk onderdeel van de behandeling van axiale SpA. Een fysiotherapeut kan u adviseren over de beste manier van bewegen en een oefenprogramma voor u samenstellen.

Pijnstillers

Pijnstillers zoals paracetamol kunnen voldoende zijn bij milde symptomen van axiale SpA tussen de opvlammingen (flares).

Niet-steroïde anti-inflammatoire geneesmiddelen (NSAIDs)

NSAIDs verminderen de ontsteking in de gewrichten. Daarnaast werken ze pijnstillend en zorgen ze voor vermindering van de stijfheid. Bij een milde vorm van axiale SpA kan behandeling met NSAIDs voldoende zijn.

Glucocorticoiden

Glucocorticoiden hebben een sterk ontstekingsremmend effect en kunnen gebruikt worden voor een kortdurende behandeling, bijvoorbeeld tijdens een opvlamming. Als u één, ernstig ontstoken of gezwollen gewricht heeft, kan de arts een glucocorticoiden injectie rechtstreeks in het gewricht geven.

Disease-modifying anti-rheumatic drugs (DMARDs)

Ziekte modificerende anti-reumatische geneesmiddelen, ook wel traagwerkende (klassieke) ontstekingsremmers genoemd. DMARDs worden alleen voorgeschreven wanneer er naast de wervelkolom ook andere gewrichten ontstoken zijn. DMARDs blokkeren de oorzaak van de ontsteking en zorgen voor vermindering van symptomen. De ontsteking komt tot rust, waardoor gewrichtsschade kan worden voorkómen. Het duurt enkele weken voordat DMARDs een effect hebben op de gewrichten, dus ondanks dat u de eerste tijd geen verbetering bemerkt moet u deze geneesmiddelen wel doorgebruiken.

Biologische ontstekingsremmers (biologicals)

Biologicals zijn een relatief nieuwe klasse geneesmiddelen voor de behandeling van axiale SpA. Biologicals werken op specifieke stoffen van het immuunsysteem, die betrokken zijn bij de ontsteking. Ze worden via injectie of infuus toegediend. Er zijn op dit moment verschillende biologicals beschikbaar voor de behandeling van axiale SpA, waarbij verschillende stoffen in het immuunsysteem worden geremd (zoals TNF-a remmers en IL-17 remmers).

Aanvullende informatie

Wanneer u meer informatie wilt over axiale SpA of meer hulp wilt kunt u contact opnemen met de arts of verpleegkundige, de beroepsvereniging of patiëntenvereniging. Zij kunnen u meer informatie geven over axiale SpA of u in contact brengen met andere mensen met de ziekte.

Onderaan de website vindt u informatie over een aantal van deze verenigingen.

Zoals bij elke chronische ziekte, kan axiale SpA een behoorlijke impact hebben op uw leven. Behandeling met geneesmiddelen kan de effecten van de ziekte verminderen. Daarnaast zijn er andere dingen die u kunt doen om u te helpen om te gaan met de ziekte, en uw welbevinden te verbeteren.

Gezonde levensstijl

Een gezonde levensstijl is essentieel voor mensen met een chronische ziekte zoals axiale SpA. Het is belangrijk een gezond dieet en gewicht te handhaven en niet te roken.

Gewicht

Mensen met ontstekingsziekten zoals axiale SpA hebben een verhoogd risico op het ontwikkelen van hartziekten. Het is dus belangrijk om uw gewicht gezond te houden. Overgewicht zorgt verder ook voor een extra belasting van de wervelkolom en gewrichten en moet dus worden vermeden.

Roken

De risico's van roken zijn bekend. Axiale SpA kan een verminderde beweging van de borstkas geven wanneer u ademt. Door roken ontstane schade aan de longen heeft hierdoor een grotere impact. Als u rookt, probeer dan te minderen of nog beter: te stoppen met roken. Overleg met de huisarts voor advies en begeleiding bij het stoppen met roken.

Alcohol

Overmatig alcoholgebruik kan de behandeling beïnvloeden. Probeer uw alcoholinname te beperken.

Dieet

Een gezond en gebalanceerd dieet is belangrijk:

- eet voldoende fruit en groenten
- eet volkoren producten
- eet magere/halfvolle melkproducten
- kies voor kip zonder huid en magere vleessoorten
- eet minimaal 2x per week vis; waarvan ten minste 1 keer vette vis, zoals makreel of zalm, vette vis kan het risico op hart- en vaatziekten verminderen
- denk aan de verschillende types vetten die bestaan

- verminder de hoeveelheid verzadigde vetten (zoals boter) en plantaardige oliën; gebruik in plaats daarvan olijfolie
- probeer te minderen met eten en drinken waarin veel toegevoegde suikers zitten
- voorverpakt eten en fastfood bevat veel verborgen calorieën, vet en zout. Probeer vers bereide maaltijden te eten
- let op de grootte van uw porties, als u niet zeker weet wat u precies eet op een dag, kunt u proberen een voedingsdagboek bij te houden voor enkele weken, om inzicht te krijgen in wat u binnenkrijgt, u kunt dan kijken of u op bepaalde momenten gezondere keuzes zou kunnen maken

Overleg met de arts voordat u een speciaal dieet gaat volgen.

Schoenen

Axiale SpA kan klachten van de hielen en voeten veroorzaken. Indien u hier last van heeft, kunt u baat hebben bij orthopedische inlegzolen. Inlegzolen kunnen ook helpen uw houding aan te passen, waardoor pijnklachten in de heupen, het bekken en de lage rug kunnen verminderen.

Mensen met axiale SpA hebben een verhoogd risico op botontkalking (osteoporose). Calcium en vitamine D spelen hierbij een belangrijke rol. Het is belangrijk om op uw calcium en vitamine D inname te letten.

Beweging

Voldoende bewegen is belangrijk voor iedereen, maar is voor mensen met axiale SpA extra belangrijk voor het bevorderen van conditie, balans, en kracht.

Bewegen kan ook helpen:

- om pijn en stijfheid te verminderen
- lenigheid en bewegingsvrijheid te vergroten
- uw houding te verbeteren
- uw stemming, energieniveau en slaapkwaliteit te verbeteren
- een gezond gewicht te handhaven
- het risico op hart- en vaatziekten te verminderen

Mensen met axiale SpA kunnen veel verschillende soorten van beweging kiezen – kies een type beweging dat bij u past, zodat u het leuk vindt en het makkelijker is vol te houden.

- rekoefeningen – het is belangrijk om een dagelijkse routine op te bouwen met rekoefeningen om zo uw kracht en lenigheid te vergroten
- wandelen – geeft een beter uithoudingsvermogen en houdt de gewrichten soepel
- fietsen – heeft een lage belasting voor het lichaam
- zwemmen – heeft ook een lage belasting voor het lichaam, geeft een goede conditie en helpt stijve gewrichten soepeler te maken
- Yoga of Tai chi – kan helpen bij uw houding en lenigheid

Vermijd contactsporten, de gewrichten en wervelkolom zijn gevoelig voor blessures. Indien u graag competitieve sporten doet, kies dan voor een sport met een lage kans op lichamelijk contact, zoals badminton.

Wanneer u begint met sporten bouw dit dan langzaam op. Teveel beweging in een keer kan de gewrichtsklachten verergeren. Door bereikbare en realistische doelen op te stellen, is het makkelijker om deze te bereiken en blijft u gemotiveerd om uw doelen steeds verder uit te breiden.

Overleg bij twijfel met de huisarts, reumatoloog of fysiotherapeut over de beste vorm van bewegen – zij kunnen de juiste vorm van beweging aanraden passend bij uw gezondheidsstatus.

Houding

Als gevolg van axiale SpA kunnen de wervellichamen van de wervelkolom aan elkaar vast groeien, waardoor verstijving en kromgroeien ontstaat. Het is hierom belangrijk om speciale aandacht aan uw houding te besteden en de wervelkolom soepel te houden.

Probeer te allen tijde een zo goed mogelijke houding na te streven. Voorkom onderuitgezakt zitten, voorovergebogen over een bureau te hangen tijdens werk of lopen met afhangende/gebogen schouders.

De fysiotherapeut kan u verder adviseren over een goede houding en kan u houdingsoefeningen geven zodat u deze dagelijks thuis kunt oefenen.

Slapen

Axiale SpA kan zorgen voor vermoeidheid, dus is het belangrijk om 's nachts goed te slapen. Maar dit kan lastig zijn vanwege de nachtpijn, waardoor u moeilijk in slaap valt of wakker wordt gedurende de nacht.

Er zijn een aantal dingen die u kunt doen om een zo goed mogelijke nachtrust te krijgen:

Doen:

- houd uw bedroutine elke dag hetzelfde
- zorg dat uw slaapkamer donker en rustig is en een comfortabele temperatuur heeft
- vermijd het eten en drinken van grote hoeveelheden vlak voordat u gaat slapen
- neem een warm bad vlak voor het slapengaan om de gewrichten te ontlasten
- zorg dat u een goed ondersteunende matras heeft, welke niet te hard is, sommige mensen vinden een traagschuim matras verlichtend
- gebruik (niet te veel) kussens voor een goede ondersteuning en houd uw nek in de juiste positie

NIET doen:

- de slaapkamer gebruiken voor activiteiten zoals tv kijken, werken of eten
- gedurende de dag slapen, dit maakt het moeilijker om 's avonds in slaap te komen
- nuttigen van cafeïnehoudende producten na het middaguur
- nuttigen van alcoholhoudende dranken
- roken voor het slapengaan of 's nachts

Stress

Het vermijden en omgaan met stress is voor iedereen belangrijk. Voor u is het echter extra belangrijk, omdat stress een trigger is voor verergering van de ziekte.

Het vermijden van stress is echter gemakkelijker gezegd dan gedaan, onderstaande adviezen kunnen daarbij helpen:

- wees bewust van situaties die stressvol voor u zijn. Het in kaart brengen van deze situaties, betekent dat u in een volgende stap kan kijken hoe u deze situaties kunt vermijden of kan proberen de invloed die ze op u hebben te verminderen
- als u zich realiseert dat u zich gestrest voelt, neem dan bewust stappen om te ontspannen
- technieken zoals ademhalingsoefeningen, yoga of meditatie kunnen helpen om uw geest leeg te maken

en de stress/spanning te verminderen

- overleg met de huisarts of verpleegkundige welke ontspanningstechnieken of methoden u kunnen helpen om te gaan met stress

Depressie

Wanneer u zich neerslachtig voelt, is het belangrijk om u te herinneren dat u niet alleen bent – veel mensen met axiale SpA hebben last van een depressie.

- praat erover met de reumatoloog of huisarts wanneer u zich somber of depressief voelt. Zij zullen uw gevoelens en angsten/onzekerheden begrijpen en kunnen adviezen geven waardoor u zich beter kunt gaan voelen
- vraag de arts naar (axiale SpA) steungroepen in uw regio

Werk

De meeste mensen met axiale SpA kunnen doorgaan met werken, maar sommige mensen moeten aanpassingen doen in hun werk. Neem de tijd om met uw baas te bespreken hoe de ziekte uw werk en prestaties kan beïnvloeden, inclusief uw arts bezoek en eventuele aangepaste middelen.

Wanneer u op uw werk bent is het belangrijk om de werkplek comfortabel te maken. Als u voor langere tijd moet zitten, sta dan regelmatig op en loop rond om de pijn en stijfheid van de gewrichten te verminderen. (*Thema's: aangepaste werkplek, arbo arts, solliciteren etc.*)

Lotgenotencontact

Voor veel mensen zorgt axiale SpA voor een zekere mate van isolement. Door contact met lotgenoten krijgt u steun van mensen die begrijpen wat u doormaakt en hoe u zich voelt. Zij kunnen u helpen om te gaan met zaken en situaties die u meemaakt.

Lotgenotencontact kan uw zelfvertrouwen vergroten, uw isolement verminderen en lotgenoten kunnen u praktische tips geven en hun ervaringen delen.

- u kunt zaken bespreken die mensen zonder axiale SpA misschien niet zouden begrijpen, zoals hoe om te gaan met bepaalde situaties op het werk
- door lotgenotencontact kunt u ook anderen helpen door eigen ervaringen te delen

Neem contact op met de arts of verpleegkundige als u wilt weten of er een lotgenotengroep in uw buurt is. Mocht er nog geen lotgenotengroep bestaan kunt u deze misschien zelf oprichten! Daarnaast kunt u patiëntenfora en communities op internet en via social media, zoals facebook en twitter, bezoeken om in contact te komen met andere mensen met axiale SpA.

Onderaan de website vindt u informatie over een aantal van deze verenigingen.

Haal het meeste uit uw behandeling

Om het beste resultaat van uw behandeling te bereiken, moet u de medicatie exact zo innemen als de arts ze heeft voorgeschreven. Zorg ervoor dat het innemen/toedienen van de medicatie onderdeel uitmaakt van uw dagelijkse routine. Onthoud wel: de behandeling moet in uw leven passen, u moet niet uw leven om de behandeling heen organiseren.

- om te helpen herinneren wanneer u de medicatie moet innemen zijn er app's voor op de telefoon of kunt u het in uw agenda/kalender noteren. Vergeet niet deze door te strepen als u de medicatie daadwerkelijk

heeft ingenomen

- als u bang bent om een dosis te vergeten, laat dan notitiebriefjes achter in huis waar u deze zeker zal zien, bijvoorbeeld op de koelkast of de televisie
- wees voorbereid als u met vakantie of een weekend weg gaat. Als u denkt onvoldoende van de medicatie in huis te hebben, overleg dan op tijd met de arts, verpleegkundige of apotheker, zodat u de medicatie op tijd in huis heeft
- noteer wat wel en wat niet werkt bij de behandeling en hoe u er het beste voor zorgt de medicatie op het juiste moment in te nemen. Dit helpt u om de behandeling makkelijker in het dagelijks leven in te passen

Een Reispaspoort is beschikbaar met meer tips over het reizen met secukinumab.

Antilichamen

Een antilichaam is een eiwit dat door het immuunsysteem wordt gebruikt om lichaamsvreemde objecten (zoals bacteriën en virussen) te identificeren en neutraliseren.

Autoimmuun ziekte

Een ziekte die ontstaat doordat gezonde weefsels worden aangetast door een overactief immuunsysteem.

Axiale SpA

Verzamelnaam voor röntgenologische axiale SpA (spondylitis ankylopoetica/ziekte van Bechterew) en niet-röntgenologische axiale SpA. Axiale SpA is een ontstekingsziekte waarbij de gewrichten van de wervelkolom en elders in het lichaam pijnlijk en stijf zijn.

Röntgenologische axiale SpA (spondylitis ankylopoetica/ziekte van Bechterew)

Vorm van axiale SpA waarbij (op röntgenfoto's) schade is te zien aan de gewrichten van de overgang van het bekken naar de wervelkolom.

Niet-röntgenologische axiale SpA (nr-axSpA)

Vorm van axiale SpA waarbij (op röntgenfoto's) geen schade is te zien aan de gewrichten van de overgang van het bekken naar de wervelkolom.

Biologische ontstekingsremmers (biologicals)

Biologicals zijn een relatief nieuwe klasse geneesmiddelen voor de behandeling van axiale SpA. Biologicals werken op specifieke stoffen van het immuunsysteem, die betrokken zijn bij de ontsteking. Ze worden via een injectie of infuus toegediend. Er zijn op dit moment verschillende

biologicals beschikbaar voor de behandeling van axiale SpA. Biologicals worden voorgeschreven indien mensen met axiale SpA niet (voldoende) reageren op NSAIDs (en DMARDs).

Disease-modifying anti-rheumatic drugs (DMARDs)

DMARDs kunnen worden voorgeschreven bij axiale SpA wanneer er naast de wervelkolom ook andere gewrichten ontstoken zijn. Methotrexaat is een voorbeeld van een DMARD.

HLA-B27

Een gen dat veel voorkomt bij mensen met axiale SpA.

IL-17A

Eiwit (Interleukine) dat een rol speelt bij het natuurlijk immuunproces. Bij axiale SpA is dit eiwit ontregeld en overactief in het lichaam.

Immuunsysteem

Afweermechanisme van het lichaam om ons te beschermen tegen indringers (bijvoorbeeld bacteriën of virussen) van buitenaf. Bij axiale SpA is een deel van het immuunsysteem ontregeld en overactief, waardoor er ontsteking ontstaat en gewrichtsschade kan veroorzaken.

Ontsteking

Ontsteking is een natuurlijke reactie van het lichaam op een infectie of verwonding. Tijdens een ontsteking is er een grotere bloedtoevoer naar de ontstekingsplaats, waardoor er warmte en roodheid ontstaat. Extra vocht en (afweer)cellen op de ontstekingsplaats zorgen voor de zwelling ter plaatse.

Opvlamming/Flare

Perioden wanneer de ontsteking, pijn en stijfheid tijdelijk verergert.

Secukinumab

Secukinumab is een antilichaam dat werkt op IL-17A, een eiwit dat in toegenomen hoeveelheid aanwezig is in mensen met axiale SpA. Secukinumab is de werkzame stof in Cosentyx.

Subcutane injectie

Injectie die wordt toegediend onder de huid.

Nuttige websites voor verdere informatie

www.reumanederland.nl

ReumaNederland

www.stichting-axialespa.nl

Stichting Axiale SpA Nederland

www.nvr.nl

Nederlandse Vereniging voor Reumatologie

www.reumazorgnederland.nl

Patientvereniging ReumaZorg Nederland

Source URL: <https://www.novartis.com/nl-nl/informatie-over-axiale-spa>

List of links present in page

- <https://www.novartis.com/nl-nl/nl-nl/informatie-over-axiale-spa>
- <https://reumanederland.nl/reuma/vormen-van-reuma/axiale-spondyloarthritis/>
- #tabaxiale-spa-5006
- #tablifestyle-5011

- #tabwoordenlijst-5016
- <https://www.novartis.com/nl-nl/nl-nl/axiale-spa>
- <https://www.novartis.com/nl-nl/nl-nl/node/13876/printable/print>
- <https://www.novartis.com/nl-nl/nl-nl/node/13876/printable/pdf>
- <https://www.novartis.com/nl-nl/nl-nl/lifestyles-tab>
- <https://www.novartis.com/nl-nl/nl-nl/node/13881/printable/print>
- <https://www.novartis.com/nl-nl/nl-nl/node/13881/printable/pdf>
- <https://www.novartis.com/nl-nl/nl-nl/woordenlijst-tab>
- <https://www.novartis.com/nl-nl/nl-nl/node/13886/printable/print>
- <https://www.novartis.com/nl-nl/nl-nl/node/13886/printable/pdf>
- <http://www.reumanederland.nl/>
- <https://www.nvdv.nl>
- <http://www.nvr.nl/>
- <http://www.reumazorgnederland.nl/>